

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja

MINISTERSTVO
INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA
A INFORMATIZÁCIE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Konzultácie k návrhu Partnerskej dohody 2021 - 2027 s členmi pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+

Hlavné závery a odporúčania

Konzultácie realizoval a správu spracoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, v spolupráci s Ministerstvom pre investície, regionálny rozvoj a informatizáciu SR.

Konzultácie boli realizované v rámci projektu „Efektívne zapojenie občianskej spoločnosti do programovania, implementácie a monitorovania EŠIF zavádzaním participatívnych postupov“ ([Partnerstvo 3](#)).

Projekt sa realizuje vďaka podpore z operačného programu Technická pomoc pre programové obdobie 2014 – 2020, ktorý je podporený z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Október 2020

A. Informácie o konzultačnom procese

Konzultačný proces bol realizovaný Ministerstvom pre investície, regionálny rozvoj a informatizáciu SR a Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti so zapojením nezávislých facilitátorov z prostredia mimovládnych neziskových organizácií.

Konzultačný proces bol realizovaný medzi členmi pracovnej skupiny Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+, v súlade so štatútom pracovnej skupiny. Okrem členov pracovnej skupiny sa konzultácií zúčastnili aj nimi prizvaní experti/ky.

Celkovo sa konzultácií zúčastnilo 121 ľudí. Z toho 53 bolo zástupcov/kýň štátnej správy, 38 zástupcov/kýň samosprávy a 30 zástupcov/kýň socioekonomických partnerov, vrátane mimovládnych neziskových organizácií.

Účasť na konzultáciách podľa cieľov politiky súdržnosti:

Cieľ 1: 46

Cieľ 2: 38

Cieľ 3: 31

Cieľ 4: 34

Cieľ 5: 55

Formát konzultácií

Konzultácie sme realizovali formou facilitovaných online telekonferencií. Pre každý cieľ politiky súdržnosti bola realizovaná jedna konzultácia.

Štruktúrovanie konzultácie

Účastníci/ky sa vyjadrovali k textom návrhu Partnerskej dohody na roky 2021 – 2027, ku konkrétnemu cieľu politiky súdržnosti. Diskusia bola členená na tri časti:

1. Všeobecné vnímanie textu PD (pre relevantný cieľ), horizontálne otázky, štruktúra a rozsah informácií

2. Kapitola 1: odôvodnenie výberu cieľov politiky súdržnosti. Tu boli kladené 2 otázky:

1. sú v prvej časti PD zdôvodnenie a problémové oblasti popísané dobre a úplne, sú tam zachytené podstatné veci?
2. sú v prvej časti PD v zdôvodnení/popise problémových oblastí, použité vhodné a zrozumiteľné argumenty?

3. Kapitola 2: Zhrnutie výberu opatrení a očakávané výsledky. Tu boli kladené 2 otázky:

1. Sú v druhej časti PD navrhované opatrenia, ktoré riešia problémy menované v prvej časti PD?
2. Sú očakávané výsledky uvedené v druhej časti PD dobre popísané a či sú realistické?

B. Hlavné odporúčania a závery z konzultácií

Cieľ 1: Inteligentnejšia Európa

Oblasť **vzdelávania/ skvalitňovania ľudských zdrojov** v oblasti vedy, výskumu a inovácií je potrebné vnímať **ako hlavnú prioritu** v rámci cieľa 1.

Je dôležité dobre **prepojiť jednotlivé úrovne vzdelávania** zo stanovením jasnej deliacej línie **s opatreniami cieľa 4**.

Je dôležité zohľadniť potrebu **zvyšovania zručností najmä v prostredí malých a stredných podnikov (MSP)**.

Sieťovanie a spolupráca podnikov, je kľúčový nástroj na zvýšenie konkurencieschopnosti, najmä MSP.

Oblasť smart cities je dôležitá, ale okrem inteligentného riadenia, napr. dopravného systému, je potrebné **do cieľa 1 zaradiť aj inteligentné riadenie bezpečnosti**, ktoré je **aktuálne zahrnuté v ciele 5**.

Zahrnúť do cieľa 1 koncept smart villages, a to v koordinácii so spoločnou poľnohospodárskou politikou EÚ.

Podpora návrhu, aby centrálna infraštruktúra bolo najmä v **efektívnejšom využívaní existujúcej infraštruktúry** a jej modernizácií vo forme prispôsobenia pre potreby podnikov. Popri centrálnej infraštruktúre je potrebné **podporiť aj infraštruktúru v regiónoch**, napr. formou regionálnych inovačných centier.

Sprehľadniť komplikovaný a fragmentovaný **system podpory výskumu a inovácií**, ako jedno z riešení je systém typu one-stop-shop, napr. vo forme regionálnych inovačných centier.

Potreba podpory a **lepšieho rozpracovania inovácie v oblasti digitalizácie a kybernetickej bezpečnosti**. Rovnako aj potreba podpory a **lepšieho rozpracovania údajového hospodárstva, internetu vecí** a potrebu zapojenia sa do edge computing-u.

Potreba podpory **spoločenských vied a výskumu v oblasti spoločenských vied**, ktorý je na Slovensku výrazne poddimenzovaný.

Opatrenia zamerané na **zamedzenie odlivu študentov a výskumných pracovníkov** a na podporu získavania odborníkov zo zahraničia by malo byť schopné prilákať na Slovensko **aj kvalitné a inovatívne firmy**, ktoré môžu spolupracovať s výskumom a vývojom a komercializovať výskum. To sa dá zabezpečiť okrem kvalitných životných podmienok aj aktívnou komunikáciou a budovaním značky mesta, regiónu.

Cieľ 2: Ekologická, nízkouhlíková Európa

Doplniť medzi opatrenia výstavbu environmentálnych centier a ekocentier na realizáciu environmentálnej výchovy a vzdelávania rôznych skupín odbornej aj laickej verejnosti v širokom kontexte (nielen v kontexte ochrany jednej zo zložiek ŽP).

Odôvodnenie: tento typ opatrení sú pripravené implementovať miestne aj regionálne samosprávy, mimovládne organizácie, aj štátne inštitúcie;

Vyradiť resp. obmedziť iba na špecifické geografické oblasti so znečisteným ovzduším opatrenia súvisiace s podporou zemného plynu (napr. náhrada kotlov na tuhé palivo za nízkoemisné zariadenia, nie za zemný plyn)

Odôvodnenie: zemný plyn ako fosílné palivo je možné použiť ako náhradu za uhlie iba v v prípade určitých regiónov so znečisteným ovzduším (potrebné dobre zvážiť);

Mestská & prímestská mobilita – potrebné zakomponovať prímestskú dopravu do mestskej udržateľnej mobility (v rámci cieľa 2).

Cyklo doprava /cykloinfraštruktúra – doplniť do kapitoly 1 (zdôvodnenia výberu cieľa) informácie o nemotorovej doprave, doplniť do PD presnejšie rozdelenie, ktorá nemotorová doprava bude podporované v ktorom ciele (2, 3, 5);

Zásobovanie pitnou vodou a riešenie čistenia komunálnych odpadových vôd – výstavba a modernizácia verejných vodovodov, kanalizácií a ČOV. Potrebná prioritizácia budovania VaK infraštruktúry a to tak v obciach nad 2000 EO, ako aj v obciach pod 2000 EO, pričom je potrebné vyčleniť aj podporu pre decentralizované riešenia. Osobitne je potrebné vyčleniť financie na financovanie opatrení v oblastiach so zdrojmi pitnej vody;

Samosprávy by privítali pokračovanie úspešnej schémy **Zelená domácnosť** (a s navýšenou alokáciou)

Samosprávy tiež podporujú zaradenie opatrení v rámci oblasti na podporu adaptácie na zmenu klímy - obnova zanedbaných a nevyužívaných území a budov v intravilánoch (brownfieldy). Obnova týchto oblastí môže priniesť sociálno-ekonomický prospech pre územie a komunitu vo forme poskytovania verejno-prospešných služieb, komerčných služieb, podporujú kultúrno-spoločenský život a šetria ďalšie spevňovanie plôch, zastavovanie území.

Cieľ 3: Prepojenejšia Európa

Zástupcovia samosprávnych krajov žiadajú možnosť financovať modernizáciu (regionálnych) ciest 2. a 3. triedy a mostov; v minulosti neboli konštruované na súčasné dopravné zaťaženie, čo urýchľuje ich degradáciu a vyžaduje si väčšie stavebné zásahy ako vedľa kraje financovať z vlastných zdrojov a úverov. Túto potrebu považujú za slabo reflektovanú v texte návrhu PD.

Podporu integrovaných systémov verejnej osobnej dopravy riešiť nielen v mestách ale aj ich spádovej oblasti (rozšíriť vymedzenie v ciele 2 a/alebo 3) - atraktivnosť ekologickejšej verejnej dopravy najúčinnejšie zvýšia ucelené riešenia; umožniť financovanie P&R, B&R a K&R infraštruktúry pri železničných staniciach vrátane prístupových ciest a cyklociest k nim.

Opraviť nesprávnu argumentáciu, že cestné projekty znížia emisie CO₂. Reálne znižujú iné emisie (oxidov dusíka, pevných častíc) a hlukové zaťaženie v intravilánoch obcí.

S ohľadom na limitované zdroje nevytvárať prehnané očakávania a užšie definovať možné ciele podpory. Napr. v prípade rýchlostných ciest zúžiť na úseky/ projekty s najvyšším pomerom spoločenských prínosov k nákladom, čo reflektuje v septembri vládou schválené kritériá prioritizácie cestných projektov.

V železničnej doprave výrazne posilniť intervencie do perspektívnych regionálnych tratí, nielen TEN-T. Pre zastarané zabezpečovacie systémy sa nevyužíva ich potenciál.

Vyjasniť, že skrátenie jazdných časov na železnici nemá byť cieľný výsledok ale prostriedok, ako zvýšiť priepustnosť tratí, umožniť hustejší takt vlakov a efektívnejšie obehú súprav na tratiach so silnými prúdmi cestujúcich. Ak to nie je vyjasnené, investuje sa do zrýchlenia tam, kde to nepomôže k efektívnejšej ponuke a prevádzke vlakov, a naopak neinvestovalo sa tam, kde by to zásadne pomohlo.

Zapojiť Útvary hodnoty za peniaze MF SR do regionálnych rád partnerstva, ako garanta pre posudzovanie efektivity investičných projektov, a to vo včasnej fáze prípravy.

Podpora prevádzkovateľov plavidiel vnútrozemskej plavby je príliš široké vymedzenie. Je vhodnejšie vyjasniť/zúžiť na podporu ekologizácie plavidiel.

Obmedziť výskyt duplicit v bodoch prezentujúcich očakávané výsledky.

Lepšie koordinovať kľúčové nástroje podpory z fondov EÚ a vyjasniť možnosti a obmedzenia využitia každého z nástrojov (politika súdržnosti, fond obnovy, CEF). Ak budú železničné projekty prioritné pre každý nástroj a cestné výrazne obmedzené, Slovensko nebude schopné využiť zdroje pre nateraz slabú pripravenosť projektov na železnici. A zároveň nebude mať finančné krytie pre významnú časť pripravenějších projektov modernizácie cestnej infraštruktúry.

K operačnému programu Slovensko začať konzultácie v podstatne skoršej fáze prípravy, aby bol lepšie naplnený princíp partnerstva.

Cieľ 4: Sociálnejšia Európa

V rámci prioritizácie cez online dotazník vzniklo nasledovné poradie priorit (v diskusii súhlas s ním vyjadrili zástupcovia BSK): Aktívne začlenenie a dostupné služby; Kvalitné inkluzívne vzdelávanie; Adaptabilný a prístupný trh práce; Sociálne inovácie a experimenty; Záruka pre mladých a Potravinová a materiálna deprivácia.

- Navrhuje sa do PD zakotviť nadrezortný prístup
- Navrhuje sa pridať očakávané výsledky za celú tému 4 – pokrok v integrácii rôznych znevýhodnených skupín / scitlivenie spoločnosti cez národné kampane

Kvalitné inkluzívne vzdelávanie

- Je potrebné ešte diskutovať nastavenie medzi cieľom 1 a 4 v oblasti vzdelávania - najmä pre BSK to môže byť problém
- V popise problémov v štruktúre nezamestnanosti je potrebné doplniť aj regionálne rozdiely
- Jasnejšie zadefinovať „funkčné partnerstvá v oblasti služieb zamestnanosti“
- Očakávané výsledky týkajúce sa žiakov s iným materským jazykom ako slovenským by mali zahŕňať nielen podporu pri slovenčiny, ale prípadný vznik školy s iným vyučovacím jazykom. Je to otázka nielen MRK, ale aj detí cudzincov.

Adaptabilný a prístupný trh práce

- Súhlas s tým, že je potrebné previazanie s individuálnymi prístupom k nezamestnaným a nevyhnutné je podporiť inovatívne prístupy, prepájaním so neštátnymi službami zamestnanosti, sociálnymi službami a sociálnymi podnikmi.

Záruka pre mladých

- Podpora a sieťovanie existujúcich organizácii pracujúcich s mladými (využiť skúsenosti a dôveru mladých).

Aktívne začlenenie a dostupné služby

- Chýba problematika starnutia obyvateľstva jeho dopady a treba zvážiť podporu aktívneho starnutia.
- Dôležité je pomenovať potrebu systémovej zmeny - nielen absencia dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti
- Jasnejšia terminológia („dlhodobá zdravotno-sociálna starostlivosť“, a „ľudia bez domova“) a vyváženosť textu (sociálne služby definované všeobecne, zdravotné zariadenia menované podľa druhov)

Potravinová a materiálna deprivácia

- Pri nastavovaní novej štruktúry pomoci je dôležité vychádzať z hodnotenie tej súčasného systému. kombinácia pomoci so SS,

Sociálne inovácie a experimenty

- Potrebna bude definícia sociálnej inovácie a experimentu a jeho previazanie na iné priority, prípadne územné investície.
- Bude potrebné poriadne odsledovať pri finalizácii dokumentov a ich vzájomný súlad – PD, Priority PD, Operačný program a sledovať aj prepojenie so strategickými dokumentami ako Stratégia 2030 alebo Inkluzívne vzdelávanie alebo integrácia MRK a ďalšie.
- Podnet do ďalších dokumentov – sociálny rozmer VO (bude potrebné sledovať aj zmenu legislatívy
- Otázkou ostáva prepojenie s ITI v ostatnými cieľmi mimo cieľa 5.

Cieľ 5: Európa bližšie k občanom

Strategické smerovanie a nadväznosť

Prepojenie na bežiacie iniciatívy: Vymedzenie novej partnerskej dohody voči iniciatívam, ako sú dobiehajúce regióny, prístup LEADER a CLLD.

Vymedziť Partnerskú dohodu voči ostatným strategickým dokumentom na národnej úrovni.

Terminológia

Jasná terminológia, predovšetkým vo vzťahu k marginalizovaným a ohrozeným skupinám.

Vo vzťahu k budovaniu kapacít samospráv je potrebné zohľadniť špecifické potreby malých samospráv, hlavne vo vzťahu k dostupnosti ľudských zdrojov.

Opatrenie 5.2 „Kvalitnejšie verejné politiky a odolnejšia demokracia vďaka spolupráci občianskej spoločnosti a samospráv“

Zástupcovia/kyne miestnych samospráv navrhujú pracovať s pojmom strategicko-plánovacích jednotiek a budovať kapacity na tejto úrovni.

Zástupcovia VÚC naopak upozorňujú na to, aby sa netrieštili kapacity a budovali sa na úrovni VÚC.

Ďalej VÚC presadzujú väčšiu tematickú koncentráciu aktivít a navrhujú podporovanie spoločných aktivít samospráv a MNO.

Opatrenie 5.3 „Zvýšenie bezpečnosti občanov, lepšie zabezpečenie a dostupnosť verejných služieb“

VÚC v súlade s požiadavkou väčšej tematickej koncentrácie navrhujú presunúť bezpečnostné systémy a infraštruktúru v obciach do cieľa politiky súdržnosti 1, pod strechu SMART cities/villages.

Opatrenie 5.5 „zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich udržateľný cestovný ruch“

Podpora cestovného ruchu by nemala byť zameraná iba na kultúrne pamiatky, ale aj na iné kľúčové zdroje regiónov, napríklad krajinu, vodu,...

Podporiteľné by mali byť aj národné kultúrne pamiatky vo vlastníctve samospráv

